

DAGENS FRÅGOR

Glöm ej Molotov

Vjatjeslav Michajlovitj Molotov är död. Född 1890 bytte han som ung revolutionär och nybliven partimedlem namnet Skrjabin mot Molotov. Namnet Molotov väcker obehagliga minnen. Dagens historielöshet, en systematisk sovjetisk historieförfälskning tillsammans med en omfattande desinformation gör det angeläget att erinra om några data kring personen och begreppet Molotov.

Hans namn förbinds med den expansiva sovjetiska utrikespolitiken från Rapallo-fördraget 1922 över Ribbentrop-Molotov-pakten 1939, Jalta och Potsdam samt den oförsonliga och kompromisslösa utrikespolitiken under det kalla kriget fram till Ungern-revolten 1956.

Som ung politbyråmedlem upplevde Molotov det första fördraget mellan Sovjet och Tyskland som innefattade en uppdelning av Europa i en tysk och en sovjetisk intressesfär. Den delen av fördraget var hemlig liksom överenskomsten om utbildning av tyska officerare på sovjetiskt område, leverans av vapen och ammunition vid sidan av Versailles-fredens villkor.

Under 1920-talet vann Molotov ytterligare prestige och positioner i den sovjetiska partihierarkin som en av de främsta drivkrafterna bakom kulakdeportationerna.

Som ordförande i folkkommissariernas råd från 1930 styrde han också de stora utrensningssaktionerna.

Det var emellertid som utrikesminister Molotov blev ett begrepp i den sovjetiska utrikespolitiken. Den skenbart ohe-

liga alliansen mellan Stalin och Hitler formaliserad i Ribbentrop-Molotov-pakten med dess hemliga klausuler om en uppdelning av Europa bröts i och med Hitlers angrepp. Sovjet drev emellertid under och direkt efter andra världskriget sin målmedvetna expansionspolitik vilken i hög grad präglades av Molotovs fullständiga brist på kompromissvilja.

Denna attityd fick sitt mest rabiata uttryck under fredsförhandlingarna med Finland 1944. Förhandlingarna blev mera utdragna och mera pressande än för något annat land. Molotovs föraktfulla yttrande ett par år senare: "Prat, Finland är en bagatell", gällde i varje fall inte under fredsförhandlingarna 1944.

Molotov delar tillsammans med Stalin och det övriga ledarskiktet under fyra decennier ansvaret för att miljontals sovjetmedborgare, polacker, judar och balter – många andra oräknade – gått under i massavrättningar och deportationer till Gulagarkipelagen.

Det finns namn som inte får glömmas.

Fredslotteriet

Fredslotteriet har under en tid annonserat med parollen "Ge Freden en Chans". Annonskampanjen illustrerar på ett otrevligt tydligt sätt den intellektuella dimma som alltför många politiska makthavare accepterar kring de frågor som berör vår säkerhetspolitik.

Om någon inbillas att tro att man genom att köpa en lott i "fredslotteriet" ger freden en chans har man inte tillfört fredsarbetet något annat än farliga illu-

sioner. Det är nämligen farligt att tro att statliga bidrag till organisationer som förespråkar nedrustning – en nedrustning som i realiteten dessutom endast skulle komma att äga rum utanför östblocket – ökar våra möjligheter att leva i fred och frihet.

Den ideologiska klyftan mellan öst och väst, de komplicerade nedrustningsförhandlingarna, de faktiskt existerande militära styrkeförhållandena i vår omvärld och stormakternas politiska vilja har "fredslotteristerna" lyckats dölja.

Staten borde upphöra med sitt stöd till det sk Fredslotteriet. Lotteriet skänker legitimitet åt den sk fredsrorelsen. Men med vilken rätt har egentligen de organisationer som förespråkar nedrustning lagt beslag på ordet fred?

Man utnyttjar skickligt massmedias flathet och bekvämlighet. Massmedia sväljer okritiskt beteckningen "freds-" framför deras namn. Media återger tex ofta att ett antal "fredsdemonstranter" gjort det ena eller det andra. Man bör säga "demonstranter som säger sig arbeta för fred". Då ger man läsaren eller tittaren själv möjlighet att värdera informationen på ett bättre sätt.

Hemvärnsrörelsen skulle med större rätt kunna sägas tillhöra "fredsrörelsen". Men hur skall man begära av massmedia att de skall kalla "fredsrörelsen" vid dess rätta namn så länge staten självt medverkar i förledande jippon av typen "Fredslotteriet".

Maktbalans ger större "gemensam säkerhet" än ensidig nedrustning.

Carl Tham (s)

Carl Tham, mångårig partisekreterare och chefsideolog i folkpartiet, har nu också formellt blivit medlem i det socialdemokratiska partiet.

Man frestas påminna om det gamla skämtet att hans partibyte innebär en förstärkning av båda partierna. Men det inträffade är allvarigare än så. Även om gamla Högerns partisekreterare Gunnar Svärd med tiden blev om inte socialdemokrat så i alla fall chef för de statliga företagen står Carl Thams agerande i en klass för sig i svenskt politiskt liv. Och det allvarliga är inte att han nu har blivit socialdemokratisk partimedlem. Det allvarliga ligger i att han tidigare i så många år inom folkpartiet har kunnat verka för sina socialdemokratiska idéer.

Carl Thams djupa tanke har bestått i att han hela tiden har verkat för att folkpartiet skulle samverka med socialdemokraterna och inte med centern och allra minst med moderaterna. Denna tanke måste ha blivit en fix idé hos Carl Tham; en abnormt utvecklad version av "borgerlighetens diskreta skam". För man måste komma ihåg att Carl Tham inte väjde för att söka samarbete med Olof Palmes socialdemokrati ens när detta parti var i färd med att genomföra löntagarfonderna.

Som framgår av Erik Åsards bok "Kampen om löntagarfonderna" skrevs direktiven till löntagarfondsutredningen av hrr Carl Lidbom och Carl Tham under Haga I-överläggningarna 1974 på basis av en folkpartimotion som krävde "lagstadgad rätt för löntagarna till andel i företagens kapitaltillväxt", en motion

skriven av Carl Tham.

Inför folkpartiets landsmöte 1978 blev Carl Tham ordförande i en arbetsgrupp som utarbetade ett förslag i fondfrågan där man förespråkade fonder med "individuell anknytning", tex genom AP-fonderna, i stället för "individuella andelar". Efter det att bla Nya Wermlands-Tidningen slagit larm tvingade landsmötet Carl Tham att något mildra förslaget långtgående fonsocialistiska ambitioner.

Som framgår av den läsvärda boken "Folkpartiet – Idéparti eller vindflöjel", Tidens Förlag, där folkpartiets lindrigt uttryckt vacklande hållning i fondfrågan dokumenterats på ett värdefullt sätt, "skiljer sig de olika fondförslag som LO och socialdemokraterna lagt fram betydligt mer än folkpartiförslaget från de fonder som nu har genomförts. Det är alltså folkpartiet som har lagt det fondförslag som mest liknar de fonder som slutligen genomfördes."

Mot denna bakgrund är det inte så konstigt att Olof Palme medverkade till bildandet av folkpartiets enpartiregering under ledning av Ola Ullsten och med Carl Tham som energiminister när Fälldin I sprack 1978, samma år som Carl Thams arbetsgrupp förespråkade ett långtgående löntagarfonsförslag.

Carl Thams roll vid regeringsupplösningen 1978 kan man läsa om i en nyligen utkommen doktorsavhandling "Regera i koalition" av den förre chefredaktören för Dagens Nyheter Sven-Erik Larsson. Där heter det att "dagen innan den väntade regeringsupplösningen hade alltså folkpartiets och moderaternas företrädare (Carl Tham och Carl Bildt) filat på ett gemensamt uttalande i samband med

denna och gått igenom problematiken vid en koalition mellan de två partierna. Även om inget avtal träffades samarbetade de två partiernas företrädare som om en koalition var underförstådd."

Om Ola Ullstens agerande sade Gösta Bohman, enligt den Larssonska avhandlingen: "Detta är den allvarligaste oohederlighet som jag mött i mitt politiska liv..."

Sedermera kom väljarnas dom att medverka till att de självläkande krafterna inom folkpartiet fick styrka nog att avsätta både Ola Ullsten och Carl Tham. Men det är anmärkningsvärt att den processen kom så sent.

I Tiden-boken skriver Sven Ove Hansson: "Folkpartiet arbetade för löntagarfonder under tre partiledare – Helén, Ahlmark och Ullsten – som sammantaget ledde partiet under 14 år."

Det finns skäl att erinra om att det var under dessa 14 år som Carl Tham arbetade centralt i partiet. Risken förefaller därför liten för att Carl Tham skall bli utesluten ur det socialdemokratiska partiet med motivet att han motarbetat partiets syften.

Stockman och skuldfällan

David Stockman, tidigare Reagans budgetchef, har skrivit en hart när oläsligt tjock bok på 422 sidor, *The Triumph of Politics*. Den är dessutom detaljrik och med snävt perspektiv. Det är synd eftersom många politiker skulle ha stor nytta av att läsa den. Stockmans mångordiga budskap är att han har försökt att spara i budgeten men att det har varit väldigt svårt därför att

politikerna inte vill skära ner utgifter som väljarna uppskattar. Detta är en aktuell tanke. Årets Nobelpristagare i ekonomi, James Buchanan, fick sitt pris för att han kommit på bl a just detta.

För den som vill fuskäsa Stockmans bok kan man rekommendera de två sista kapitlen. För den som vill ha en kort-kort version kan det räcka med följande meningar ur boken: "Vi kan således vara den fria världens vapensmedja och ha vår blygsamma välfärd dessutom. Det enda vi inte har råd med är att fortsätta att låtsas att vi inte måste finansiera det med löpande skatter."

I en utmärkt intervju av Mats Svegfors i Svenska Dagbladet (9/10 1986) säger Stockman att de filosofiska argumenten för nedskärningar är hållbara "men om det inte finns en chans på tusen att det uppstår en majoritet som genomför förslagen anser jag det oansvarigt att framställa detta som ett möjligt alternativ och hävda att det utgör argument för att hålla skatterna nere".

Om argumenten för nedskärningar är filosofiskt hållbara, som Stockman anser, är det en viktig uppgift för krafter som står lite längre ifrån väljarnas kort-siktiga domar att skapa ett opinionsklimat i vilket väljarna kan inse detta och ändra sitt beteende så att de i framtiden väljer politiker som tillgodoser väljarnas egenintresse på längre sikt.

För att så skall ske är det viktigt att vi ser till att det i vårt samhälle finns krafter som kan upplysa väljarna om saker som politikerna inte förmår.

Det sägs att Kjell-Olof Feldt har varit framgångsrik i att reducera det svenska budgetunderskottet. Hur det verkligen är med den saken kommer vi att bli varse

när konjunkturen vänder neråt. Risken är hög för att budgetunderskottet då återkommer och ställer politikerna inför en svår uppgift. Som en förberedelse inför den tiden anbefalles varmt en artikel ur novembernumret av Encounter där professor Walter Eltis pekar på faran med stora budgetunderskott. Vi kan snart vara tillbaka i den skuldfälla som SNS-ekonomerna varnade för för några år sedan. Budgetunderskott är farliga när realräntan är högre än tillväxten, är hans budskap.

Det låter enkelt, men är icke desto mindre värt att begrunda.

Under galgen

De positiva kommentarerna till den av regeringen föreslagna engångsskatten på pensions- och kapitalförsäkringar har varit få. De negativa desto flera och genomgående mycket starka.

Försäkringsbolagen har tillsammans med bl a SPP gått ut med en omfattande information om den planerade skattens konsekvenser för de enskilda pensions-tagarna. Det väckte därför uppmärksamhet när Folksam ställde sig positiv till regeringens engångsskatt.

Efter några veckor sällade emellertid Folksam sig till de övriga försäkringsbolagen. Folksam gick också ut med helsidesannonser i vilka bolaget förklarade att det avvisade regeringens engångsskatt på pensions- och kapitalförsäkringar. Det finns anledning förutsätta att marknadskrafterna kommit Folksam att tänka om.

Folksams säljare har på fältet mött

starka reaktioner. Varför skulle just Folksams kunder reagera annorlunda. Folksam bevakar sina marknadsandelar lika omsorgsfullt som något kapitalistiskt försäkringsbolag.

Folksams helomvändning kan dock inte ha skett utan vanda. Bolagets ordförande – LO:s Stig Malm – måste ha känt det som en obehaglig plikt att informera sina båda vänner Ingvar Carlsson och Kjell-Olof Feldt om att Folksam tyvärr måste gå ut med detta för regeringen obehagliga budskap för att inte förlora kunder.

Samtidigt har emellertid Stig Malm undertecknat LO:s godkännande av engångsskatten.

Tolkskolan på nya äventyr

De senaste skrivierna om försvarets tolkskola i Uppsala har varit en beklämmande läsning. Sovjetambassadören i Stockholm har kunnat utse universitetslärare som deltagit i språkutbildningen av tolkskolans elever, och både i år och tidigare har sovjetiska KGB-officerare sänts från Stockholm för att prata med

eleverna. Dessa officerare tillhör utan undantag KGBs kontraspionage som bl a har till uppgift att minimera möjligheterna för Sverige att skaffa sig hemlig information om Sovjetunionen.

Och så skickar Tolkskolan sina elever till Sovjet och Moskva för att insupa miljö och språket. I stället har eleverna insupit annat, sovit över hos ryska flickor och ägnat sig åt att växla pengar svart. När eleverna kommer tillbaka till Sverige erhåller de den säkerhetsutbildning de borde fått före Moskva-resan!

Det öppna samhället bjuder ut sig på det mest häpnadsväckande sätt. Dessa tolkar blir efter avslutad utbildning ofta anställda i högtintressanta befattningar inom statsförvaltningen, UD, försvaret, höteknologiska företag, massmedia etc. Samtliga finns nu registrerade hos KGB i Moskva. Inte bara med nummer och namn. Nu har vi också hjälpt de sovjetiska underrättelseorganen att lägga upp filer innehållande tolkskoleelevernas bakgrund, personlighet, politiska åsikter, språkbegåvning m m. Dessutom är det inte omöjligt att man hjälpt KGB att skaffa material som i framtiden kan komma att kompromettera enstaka elever och eventuellt göra dem till offer för utpressning.